

БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ

МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

Частина 2

**COMBAT HORTING AND ACTIVITIES
OF UKRAINIAN LAW ENFORCEMENT
AUTHORITIES**

ІРШІНЬ – 2020

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
ФАКУЛЬТЕТ ПІДГОТОВКИ, ПЕРЕПІДГОТОВКИ ТА ПІДВИЩЕННЯ
КВАЛІФІКАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ ПОДАТКОВОЇ МІЛІЦІЇ
КАФЕДРА СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ТА ОРГАНІЗАЦІЇ
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ**

***МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ
ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ***

Частина 2

**14-15 липня 2020 року
м. Ірпінь**

*Рекомендовано до друку Науково-методичною колегією
Національної федерації бойового хортингу України
(протокол від 24.07.2020 № 7).*

Науковий керівник конференції

Пашко П. В. – ректор Університету державної фіскальної служби України, доктор економічних наук, професор, Заслужений діяч науки і техніки України.

Організаційний комітет конференції

Голова оргкомітету:

Чмелюк В. В. – кандидат юридичних наук, проректор з питань підготовки кадрів податкової міліції – начальник Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, полковник податкової міліції, учасник бойових дій.

Голова науково-методичної ради оргкомітету:

Єрмоєнко Е. А. – професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету ДФС України, кандидат педагогічних наук, президент Національної федерації бойового хортингу України, Заслужений працівник фізичної культури і спорту України, Заслужений тренер України, майстер спорту України міжнародного класу, майор десантно-штурмових військ ЗС України, учасник бойових дій.

Заступники голови оргкомітету:

Грищук В. Л. – кандидат юридичних наук, начальник кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, підполковник податкової міліції, учасник бойових дій;

Бухтіяров О. А. – кандидат юридичних наук, заступник начальника кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, учасник бойових дій.

Члени оргкомітету:

Параниця С. П. – кандидат юридичних наук, професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки, учасник бойових дій;

Антоненко С. А. – кандидат наук з фізичного виховання та спорту, професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Університету ДФС України;

Бадьора С. М. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Університету ДФС України;

Гарбовський Л. А. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Університету ДФС України.

Є80 Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (14–15 липня 2020 року) / уклад.: Е. А. Єрмоєнко. Ірпінь : Університет ДФС України, 2020. Ч. 2. – 872 с.

Збірник містить наукові роботи учасників конференції, дослідження з педагогіки, психології, філософії, історії, теорії і методики викладання бойового хортингу, проведені відповідно до угоди про співпрацю між Національною федерацією бойового хортингу України та Університетом державної фіскальної служби України. Матеріали представляють узагальнені результати досліджень у напрямі теоретичних та практичних аспектів удосконалення професійних компетентностей фахівців бойового хортингу у системі правоохоронних органів України.

Матеріали подаються мовою оригіналу. За достовірність фактів, статистичних та інших даних, точність формулювань і висновки несуть відповідальність автори матеріалів.

Біла В. Р., Єрмоєнко Е. А., Чмелюк В. В. Військово-патріотичне виховання школярів і студентів у процесі занять бойовим хортингом	242
Єрмоєнко Е. А., Чмелюк В. В., Грищук В. Л., Бухтіяров О. А., Тішин А. В. Принципи застосування прикладних прийомів бойового хортингу співробітниками правоохоронних органів	254
Єрмоєнко Е. А., Чмелюк В. В., Біла В. Р., Грищук В. Л., Бухтіяров О. А. Національно-патріотичне та фізичне виховання школярів, студентів і курсантів засобами бойового хортингу	263
Єрмоєнко Е. А., Бухтіяров О. А., Тішин А. А., Буток О. В., Кольченко А. П. Методика проведення занять з бойового хортингу для співробітників правоохоронних органів	273
Єрмоєнко В. Е., Єрмоєнко Е. А., Ільницький І. Р. Стоматологічне здоров'я спортсменів бойового хортингу	288
Єрмоєнко Е. А., Біла В. Р., Боровець Н. О., Буток О. В., Деркач О. В. Розвиток фізичних якостей співробітників правоохоронних органів у процесі занять бойовим хортингом	306
Єрмоєнко Е. А., Шаповалов Б. Б., Рудей Д. Ю., Гречаний О. М., Ляховець О. О. Бойовий хортинг: фізіологічні показники адаптації спортсменів до фізичних навантажень	321
Бадьора С. М., Єрмоєнко Е. А., Тішин А. В. Методи психічної саморегуляції співробітників правоохоронних органів у системі бойового хортингу	334
Карасевич С. А., Єрмоєнко Е. А., Біла В. Р. Бойовий хортинг як засіб морально-етичного виховання особистості	346
Єрмоєнко Е. А., Чмелюк В. В., Біла В. Р., Грищук В. Л., Бондарчук В. В. Основи функціональної підготовки співробітників правоохоронних органів засобами бойового хортингу	357
Єрмоєнко Е. А., Чмелюк В. В., Біла В. Р., Грищук В. Л., Параниця С. П. Система фізичного виховання студентів і курсантів за програмою бойового хортингу	373
Деркач О. В., Єрмоєнко Е. А., Буток О. В. Розвиток фізичних якостей у співробітників правоохоронних органів засобами бойового хортингу за методом функціонального тренування	384
Литвиненко А. М., Єрмоєнко Е. А., Єрмоєнко В. Е. Бойовий хортинг – комплексна система фізичного виховання особистості	403
Єрмоєнко Е. А., Чмелюк В. В., Грищук В. Л., Бухтіяров О. А., Тішин А. В. Управління і контроль у процесі занять бойовим хортингом курсантів правоохоронних спеціальностей	422

Protydiya Nezakonnomu peremischenniu tovariv v rayonakh zdiysnennia Operatsii obyednanykh syl : tezy dop. nauk.-prakt. seminaru (15 travnia 2020 roku). Irpin. Universytet DFS Ukrainy. P. 59–73.

98. Bila, V. R., Yeromenko, E. A., Gryshchuk, V. L., Bukhtiyarov, O. A. (2019). *Boyovyi khortyng u program navchannia i profesiyno-prukladnoi pidgotovky kursantiv pravookhoronnykh spetsialnostei zakladiv vyshchoi osvity Ukrainy* [Combat horting in the program of training and professional and applied training of cadets of law enforcement specialties of higher education institutions of Ukraine]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu*: Issue 11 (pp. 6–19). Kyiv: Palyvoda A. V.

99. Chmeliuk, V. V., Yeromenko, E. A., Bondarchuk, V. V. (2020). *Boyovyi khortyng u pidrozdilakh derzhavnoi mytnoi sluzhby dlia pidhotovky spivrobitnykiv do protydii nezakonnomu peremishchenniu tovariv u rayonakh zdiysnennia Operatsii obyednanykh syl na skhodi Ukrainy* [Combat horting in the units of the State Customs Service to prepare employees to combat the illegal movement of goods in the areas of the Joint Forces Operation in eastern Ukraine]. *Protydiya Nezakonnomu peremischenniu tovariv v rayonakh zdiysnennia Operatsii obyednanykh syl : tezy dop. nauk.-prakt. seminaru (15 travnia 2020 roku)*. Irpin. Universytet DFS Ukrainy. P. 7–25.

National-patriotic and physical education of schoolchildren, students and cadets by means of combat horting

Abstract. The article reveals the theoretical and methodological principles of national-patriotic education and physical training of schoolchildren, students and cadets by means of combat horting. Formation of students' values to society, the state and to themselves, a sense of belonging to Ukraine. Awareness of the unity of one's own destiny with the destiny of one's country, active and moral life position is the main dominant of national-patriotic education of pupils and students in the process of studying in general secondary and higher education institutions. The authors of the article prove that the national-patriotic consciousness of young people is best formed by means of combat horting, as it is a complex and multifaceted discipline. Fighting horting clubs working in educational institutions are called upon to prevent moral degradation and revive the high meaning of the word "patriotism", because childhood and adolescence are the most fertile times for cultivating a sense of love for the Motherland.

Key words: combat horting, national-patriotic education, physical training, military training, patriotism, schoolchildren, love for the Motherland, children of senior school age, students, cadets.

МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ЗАНЯТЬ З БОЙОВОГО ХОРТИНГУ ДЛЯ СПІВРОБІТНИКІВ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

**Єрмоєнко Е. А.,
Бухтіяров О. А.,
Тішин А. А.,
Буток О. В.,
Кольченко А. П.**

Університет ДФС України, м. Ірпінь

Актуальність наукового дослідження. Принципи тренування, закономірності і правила тренування з бойового хортингу співробітників правоохоронних органів обумовлюють і визначають його науково обґрунтовану побудову та ефективне виконання фізичних вправ. Ці причини є педагогічними [1–12; 19–30]. Але у зв'язку зі специфічними особливостями занять бойовим хортингом вони розвинулися до процесу спортивної підготовки.

Сьогодні таких принципів, правил і науково обґрунтованих положень, що обумовлюють і визначають побудову багаторічної підготовки в системі бойового хортингу, дуже багато. Вони відбивають різні закономірності, облік яких обов'язковий у побудові і здійсненні процесу підготовки. У цьому процесі є наступні ознаки: єдність людини і зовнішнього середовища, функціональний взаємозв'язок органів і систем в організмі, відповідність тренувальних навантажень функціональним і адаптаційним можливостям організму, і регулярність, безперервність планування, варіативність і хвилеподібність, органічний зв'язок загальної і спеціальної фізичної підготовки, відповідність використовуваних засобів і методів завданням тренування, гіперкомпенсація у відбудовних процесах і багато чого іншого [13].

З усієї розмаїтості принципів слід виділили тільки ті, котрі у більшій мірі визначають головні положення підготовки співробітників правоохоронних органів, служать першоосновою правильності й ефективності тренування, а саме: свідомість і активність, поступовість, повторність, індивідуальність, спеціалізація.

Принцип свідомості й активності. Свідоме відношення до занять дозволяє більш ефективно розв'язувати питання професійно-прикладної та фізичної підготовки. Цей принцип вимагає розуміння співробітниками правоохоронних органів цілей і завдань бойового хортингу, фізичної культури, усвідомлення оздоровчої можливості вправ. Для цього інструктор ставить перед співробітниками конкретні завдання, розв'язання яких планується на точні терміни, вказується кінцева мета, до якої повинні дійти співробітники, розв'язуючи ці завдання. Треба визначити перспективні шляхи, здійснити просування до ясно поставлених цілей. Відсутність перспективних завдань знижує доцільність тренувального процесу, що приводить до затримки у розвитку здібностей та опануванні новими прийомами сутички.

Принцип свідомості вимагає розуміння значення знань, що здобуваються, і навичок, їхньої професійно-прикладної цінності для співробітників правоохоронних органів, виховує вміння оцінювати свій успіх і аналізувати невдачі. Поряд з цим, свідомість повинна підкріплюватися активністю, що має інтелектуальну спрямованість [14–18]. Форми активності у процесі занять бойовим хортингом виявляються у контролі за своїми рухами, у витримці; слід придушувати негативні емоційні почуття, реально оцінювати власні можливості і суперників.

Тренувальний процес будується таким чином, щоб активність співробітників правоохоронних органів спрямовувалася на колективну діяльність, шляхом взаємодопомоги у вивченні техніки прийомів, підтримці, при необхідності прояву вольових якостей. Не менш важливо і те, що при свідомому активному відношенні до своєї підготовки, при поглибленому вивченні теорії і методики бойового хортингу співробітники правоохоронних органів здобувають знання і досвід, що дозволяють їм ефективно тренуватися, успішно виконувати службово-бойові завдання, брати участь у змаганнях з бойового хортингу і надалі передавати свій досвід більш молодим співробітникам правоохоронних органів.

Необхідно виховувати у співробітників правоохоронних органів самостійність, уміння самому вирішувати спочатку прості, а потім більш складні завдання, що виникають впродовж тренування.

Принцип наочності. Наочне сприймання повинно бути зрозумілим та усвідомленим співробітником правоохоронних органів, пов'язано з їх активністю. Наочність повинна підвищувати розумову активність, наштовхувати на пошук способів більш ефективного розв'язання тренувальних завдань. Наочність є принципом тільки у тому випадку, якщо вона дає можливість співробітникам правоохоронних органів формулювати чіткі уявлення, що спонукають до діяльності [31–45]. Правильно організована наочність дозволяє виховувати почуття критичності у співробітників правоохоронних органів на підставі аналізу якості рухів.

Усвідомлене сприйняття відмінностей дозволяє формувати зворотний зв'язок з результатами рухів і вчасно вносити корекції при повторному виконанні бойових прийомів. Цей принцип реалізується через застосування технічних засобів навчання з візуальною і слуховою індикацією, зразковий показ з поясненнями наочних посібників, малюнків, кінограм, детальні і зрозумілі пояснення завдань у процесі тренування, придбання «рухового запасу», і різноманітніше відчуття та сприйняття, тим вище буде їхня адекватність реальному об'єкту.

Принцип наочності має найбільше значення насамперед у навчанні. Показ рухів під час проведення прийому бойового хортингу, відеофільмів, фотознімків, кінограм і навчальних кінокартин, використання комп'ютерних засобів значно прискорюють навчання, допомагають успішно опановувати технікою вправ і прийомів бойового хортингу. Наочність необхідна також для виховання моральних і вольових якостей співробітників

правоохоронних органів. Вона впливає і на підвищення їхніх функціональних можливостей. Так, менш підготовлений співробітник, дивлячись на більш підготовленого, намагається краще виконати технічний прийом, тягнеться за найсильнішим, перестає боятися труднощів, легше переборює втому. Наочність у професійно-прикладній і фізичній підготовці співробітників правоохоронних органів – це, насамперед, сила прикладу.

Наочне зіставлення завдання з результатом його виконання – один з важливих факторів навчання, виховання і розвитку рухових якостей. Тут велику роль грають засоби термінової інформації.

Принцип всебічності. Цей принцип визначає такий розвиток співробітника правоохоронних органів, що забезпечує його високий моральний і культурний рівень, вольові якості, необхідний розвиток мускулатури і рухових здібностей, відмінну працездатність серцево-судинної, дихальної й інших систем та органів, уміння координувати рухи, фізичну досконалість у цілому.

Принцип всебічності випливає з цілісності організму, тісного взаємозв'язку у ньому всіх органів і систем, психічних процесів і фізіологічних функцій. Різноманітність і численні зміни, що відбуваються в окремих органах і системах під впливом тренування з бойового хортингу, завжди взаємозалежні, завжди «спираються» на діяльність цілісного організму.

Підвищення рівня всебічного розвитку – основна умова у досягненні спеціальної фізичної підготовленості співробітників правоохоронних органів, технічної і тактичної майстерності, подальшого спортивного росту в бойовому хортингу, опірності організму несприятливим впливам зовнішнього середовища.

Всебічність підготовки забезпечує різнобічний, гармонійний розвиток співробітників правоохоронних органів, їх фізичних, моральних і вольових якостей. Тренування співробітника в бойовому хортингу здійснюється за допомогою теоретичної, фізичної, технічної, тактичної і морально-вольової підготовки. Всебічність припускає придбання професійно-прикладних навичок у володінні прийомами, гарного здоров'я, гармонічного розвитку мускулатури, високої працездатності [46–58]. Відповідно до цього заняття бойовим хортингом, особливо з молодими співробітниками правоохоронних органів, повинні проводитися на основі багатовибірковості та індивідуального підходу із застосуванням різноманітних засобів і методів.

Систематичність і послідовність. Вони ґрунтуються на положенні фізіології про поступову зміну і перебудову органів і систем людини під впливом фізичних вправ. Цей принцип полягає у систематичності і послідовності вивчення співробітниками правоохоронних органів способів, варіантів і видів фізичних вправ і прийомів бойового хортингу.

Регулярність занять, систематичність у тренуванні, раціональність і послідовність застосування вправ прискорюють оволодіння новими руховими навичками. В бойовому хортингу принцип систематичності і послідовності забезпечується безперервністю та цілорічністю тренувального процесу. Багаторічне планування припускає тривале, поступове удосконалення загальної і спеціальної фізичної підготовленості й технічної майстерності.

В основі систематичності лежить розуміння чергування роботи і відпочинку, тренувальних циклів різного змісту і спрямованості. Поняття систематичності тренувального процесу з бойового хортингу важко відокремити від його послідовності і поступовості. Систематично, але поступово зважуються співробітником правоохоронних органів визначені рухові завдання, вивчаються елементи техніки, а також технічні прийоми у цілому.

Послідовність заснована на простих педагогічних правилах «від простого до складного», «від легкого до важкого», «від відомого до невідомого». Систематичність, послідовність і поступовість лежать в основі планування спортивного тренування у бойовому хортингу і здійснюються у тижневому, місячному, річному тренувальному циклі, припускаючи систематичне, послідовне, але поступове підвищення тренувальних навантажень, збільшення його обсягу та інтенсивності тренувань. При цьому мають на увазі не механічне (від тижня

до тижня) збільшення тренувальних навантажень, а хвилеподібний розвиток з достатніми періодами відновлення.

Систематичність і послідовність у річному тренувальному циклі виявляються у плавному гомологічному переході співробітниками правоохоронних органів від одного періоду тренування до іншого. Перехідний період дає можливість організму співробітника відпочити, переключитися на інші види фізичної діяльності. Це поступово підводить його до систематичного збільшення навантаження у підготовчому періоді, коли створюються передумови для подальшого вдосконалювання технічної майстерності, виходу на новий рівень професійно-прикладної підготовленості та спортивних результатів у бойовому хортингу [59–71]. Так поступово відбувається перехід від активного підготовчого до службово-діяльнісного (змагального) періоду.

Принцип повторності є одним з найважливіших принципів процесу спортивно-професійної підготовки співробітників правоохоронних органів у системі бойового хортингу. Тільки багаторазове повторення техніки прийомів дозволить домогтися міцних змін в органах і системах організму співробітників правоохоронних органів, придбати і закріпити навички і знання, підвищити спортивні результати.

Цей принцип заснований на найважливішому фізіологічному положенні про необхідність повторних впливів для утворення умовно-рефлекторних зв'язків, дня виникнення відповідних змін в органах і системах з метою удосконалювання функціональних можливостей співробітників правоохоронних органів. У зв'язку з цим і передбачається повторення окремої вправи, технічного прийому бойового хортингу, завдання, дії, тренувального заняття, циклу тощо.

Застосування цього принципу може дати ефект лише при систематичному тренуванні. Якщо перерви між заняттями невинувато великі, то і досягнуті функціональні та фізіологічні зміни в організмі у значній мірі слабшають, і належного ефекту від такого тренування не досягається. У зв'язку з цим особливого значення набуває питання про тривалість інтервалів між тренувальними заняттями.

З фізіології відомо, що організм людини після закінчення тренувальних занять з навантаженнями вище звичайних у функціональному відношенні проходить через ряд станів:

фазу стомлення;

фазу, у який стан організму досягає первісного рівня;

фазу надвідновлення, тобто – підвищеної працездатності.

Тривалість кожної фази залежить від обсягу й інтенсивності навантаження у тренувальних заняттях, а також від рівня підготовленості співробітників правоохоронних органів.

Планувати тренувальний процес треба таким чином, щоб кожні наступні заняття, спрямовані на підвищення функціональних можливостей співробітників правоохоронних органів, приходилися в основному на третю фазу. В усіх випадках успіх повторень фізичних вправ і прийомів, тренувальних навантажень залежить від правильного сполучення роботи і відпочинку, втомлення і відновлення. Число повторень виконання прийомів бойового хортингу залежить від підготовленості співробітників правоохоронних органів, виду вправ, зовнішніх умов і інших факторів. Воно встановлюється на основі наявного досвіду з обліком наукових даних, результатів педагогічних спостережень, термінової інформації.

Для міцного опанування навичкою потрібно гармонічне сполучення загальної та спеціальної фізичної підготовки. Для формування стійкості навичок необхідна не тільки кількість повторень, але й умови, обстановка виконання. Варіативність зовнішніх умов створює більш пластичну і готову до несподіваних впливів навичку. Особливо це важливо в умовах реального зіткнення з правопорушником, змагань з бойового хортингу, у напруженій емоційній ситуації, екстремальних умовах тощо.

Обстановка змагань створює пластичну, стійку навичку, що у підсумку дозволяє підвищити її результативність за рахунок більш надійних зв'язків між елементами структури рухів. Повторення повинно бути систематичним [72–84]. Повторення старого потрібне не для того, щоб повторювати забуте, а щоб цим старим зміцнити нове. Тренувальний процес у

фізичному вихованні будується так, щоб нове вивчалось на тлі засвоєних навичок і одночасно допомагало вдосконалювати і закріплювати досягнуте.

Принцип індивідуальності вимагає проведення тренування з урахуванням індивідуальних особливостей співробітника правоохоронних органів, відповідності навантажень і вимог його силам і можливостям.

Індивідуальні особливості співробітників правоохоронних органів – спортсменів бойового хортингу вивчають насамперед за допомогою лікарського обстеження, педагогічних спостережень, контрольних вправ (на силу, швидкість, гнучкість, витривалість). Дані про стан здоров'я і результати регулярної перевірки шляхом виконання контрольних вправ, а також спортивні досягнення дозволяють визначити сильні і слабкі сторони підготовленості співробітника правоохоронних органів, і у залежності від цього ставити й уточнювати завдання, складати і корегувати плани підготовки.

Спостерігаючи за співробітником правоохоронних органів у процесі занять і змагань з бойового хортингу, вивчаючи дані, отримані у результаті медичних обстежень, інструктор одержує ясне представлення про те, який обсяг і яка інтенсивність тренувальних навантажень доступні його співробітникам, які рухові завдання вони можуть успішно вирішувати на даному етапі підготовки.

Принцип спеціалізації. Спортивна спеціалізація – основа для досягнення успіху. Тільки за допомогою специфічних спрямованих впливів можна одержати і специфічні зміни в органах і системах організму співробітників правоохоронних органів стосовно до вимог бойового хортингу. Також спеціалізована спрямованість піддається оволодінню технікою і тактикою, вихованню вольових якостей тощо. Однак, треба мати на увазі, що у спеціалізації вузьке значення має тільки мета, яка досягається застосуванням різноманітних засобів. У залежності від статі, підготовленості співробітників правоохоронних органів і особливостей методик бойового хортингу специфічні засоби і методи мають різні співвідношення з загальнорозвивальними фізичними вправами.

Важливо враховувати, що у професійно-прикладній і спортивній підготовці всі зазначені принципи взаємозалежні як різні сторони цілісного виховання, навчання і розвитку співробітників правоохоронних органів у системі бойового хортингу.

Характеристика фізичних вправ бойового хортингу та їх визначення і професійно-прикладна спрямованість для правоохоронних органів

У тренувальному процесі з бойового хортингу використовуються різноманітні засоби, що включають і загальнопедагогічні, але особливу роль відіграють фізичні вправи, як основний засіб загальної і спеціальної фізичної підготовки співробітників правоохоронних органів, а також природні фактори (сонце, повітря, вода), гігієнічні, відновлювальні й інші.

У спортивно-технічній підготовці в бойовому хортингу засобом називають ті дії і форми діяльності інструктора і співробітників правоохоронних органів, які застосовуються безпосередньо у процесі занять і направлені на вирішення їхніх завдань.

У деяких методиках засоби спортивного тренування ототожнюються з фізичними вправами, а всі інші характеризуються як додаткові різноманітні рухові дії, що виконує співробітник правоохоронних органів у повсякденному житті, (фізична праця, прикладні дії, побутові рухи тощо) не можна ототожнювати із фізичними вправами, які за своєю суттю дії, змістом і формою відповідають закономірностям фізичної підготовки. У зв'язку з цим під терміном «фізична вправа» слід розуміти раціонально необхідне повторення цілеспрямованих рухових дій, які направлені на вирішення конкретних поставлених завдань.

Ефект фізичної вправи може бути втіленим за певних умов раціонального виконання під час процесу навчання й удосконалення, а також може виражатись у розвивальному режимі на фізичні і психічні властивості організму співробітників правоохоронних органів.

Виходячи із зазначеного, фізичні вправи набувають подвійного значення і застосовуються у якості основних засобів і методів підготовки. Таким чином, виконання вправи і її ефективність під час повторності рухових дій означає право технічного навчання їх

удосконалення, методичні форми повторності дії складають основу, притаманну цій вправі, тобто методичну спрямованість даної вправи.

Давно доведено, що фізичне виховання позитивно впливає на розумові здібності, поведінку людини і навпаки [85–94]. Як правило, чемпіонами і призерами чемпіонатів світу і Європи в індивідуальному виді спорту бойовому хортингу стають не тільки сильні фізично, спритні, витривалі, а високоосвічені, різнобічно обдаровані талановиті спортсмени.

За рівнем фізичної, технічної й інших видів підготовки, що має місце у бойовому хортингу, перемагає спортсмен, який переважає за розумовими здібностями, більш кмітливий, інтелектуально розвинений. Не дарма в українській бойовій культурі ще у Запорозькій Січі з сарказмом відгукувались про тих козаків, які напочатку занять не мали гармонійного розвитку особистості, тобто, таких людей які не вміли плавати, малювати й писати.

Описуючи зміст фізичної вправи, не можна обходити її форму, оскільки зміст деякою мірою впливає на форму, і навпаки. Форма фізичної вправи є відображенням її зовнішньої та внутрішньої структури. Найбільш характерною у визначенні форми вправи є зовнішня структура (видима форма), яка характеризується кінематичними параметрами (просторові, часові, просторово-часові й динамічні характеристики).

До внутрішньої структури потрібно віднести функціональні процеси та їх зв'язок, що відбувається під час виконання фізичної вправи.

Зміст кожної фізичної вправи відрізняється від інших своїми складовими діями, які входять до них і, звичайно, тими процесами які відбуваються в організмі під час виконання вправи, тим самим визначається специфічна дія техніки прийому на спортсмена бойового хортингу.

На сьогоднішній день фізичних вправ надзвичайно багато, і всі вони мають, крім специфічного спрямування, ще й загальний вплив на комплексний розвиток тих чи інших рухових якостей, формування рухових навичок тощо.

З педагогічної точки зору важливим є як функціональні зміни в організмі, так і формування здатності співробітників правоохоронних органів до використання цих зрушень у єдності з формуванням умінь і навичок, тобто, в осмисленні суті фізичних вправ. У зв'язку із зазначеним, фізичні вправи слід розглядати не тільки як фізіологічні подразники, а й як такі, що впливають на свідомість, психіку і поведінку співробітників правоохоронних органів – спортсменів бойового хортингу.

Тренувальний ефект виражається як міра дії будь-якого засобу або комплексу засобів на організм, що визначається за величиною пристосувальних перебудов організму. Короткочасний ефект можна отримати від одного засобу нетривалої дії, яка виражається у нетривалому покращенні функціонального стану співробітників правоохоронних органів, а віддалений ефект виникає внаслідок постійної функціональної перебудови і, як правило, у комплексі з іншими засобами бойового хортингу і у тому випадку, коли тренувальні навантаження достатні за своїм обсягом.

Обсяг тренувальної роботи складається з таких фізичних вправ, які добираються інструктором і співробітниками правоохоронних органів, і є кількісною мірою оцінки тренувальної роботи. Направленість тренувального процесу в бойовому хортингу залежить від складу вправ (комплексу застосованих вправ), структури (співвідношення засобів між собою, у тому числі у часі), їх кількості та повторності.

Інтенсивність (ступінь напруженості тренувальної роботи) може виражати, скажімо, швидкість або виявлені зусилля під час виконання комплексу підібраних вправ та інтервали відпочинку між виконанням вправ чи їх серіями.

Сума специфічної тренувальної дії підбраного комплексу фізичних вправ складає *тренувальне навантаження*. Тренувальне навантаження можливо змінювати за рахунок збільшення або зменшення обсягу, інтенсивності та дії психічного характеру.

Виконання великих тренувальних навантажень не є гарантом зростання професійно-прикладних або спортивних досягнень співробітників правоохоронних органів в бойовому

хортингу, особливо на етапах вищої спортивної майстерності. Навантаження будуть ефективними у разі якісного добору засобів тренування, які здатні викликати в організмі адаптаційні процеси. Зазначене не означає, що на ранніх етапах тренування потрібно застосовувати «гостро» дієві засоби.

Необхідно враховувати поетапність застосування фізичних вправ з тим розрахунком, щоб на кожному новому етапі тренувальний ефект від вправ підвищувався. На прикладі застосування стрибкових вправ, які за своїм призначенням ефективно впливають на зростання швидкісно-силових якостей, є можливість простежити етапність впровадження даного засобу зі збереженням ефективності дії на організм співробітників правоохоронних органів – спортсменів бойового хортингу:

стрибки через скакалку;

застрибування двома ногами на лаву, сходи тощо;

стрибковий біг;

стрибки з ноги на ногу;

стрибки через м'ячі, предмети з поступовим збільшенням висоти перешкод;

стрибки на одній нозі;

стрибки на піску, снігу, вгору, з поступовим застосуванням обтяження (гантелі у руках, вантаж на плечах тощо);

застрибування на максимальну висоту;

стрибки вглиб (вниз) з наступним максимальним за силою відштовхуванням угору або вперед з максимальним результатом.

Виконання співробітниками правоохоронних органів – спортсменами бойового хортингу будь-якої вправи завжди пов'язане з виявленням відповідних фізичних і моральних якостей. Однак, різні фізичні вправи висувають неоднакові вимоги до виявлення тих чи інших фізичних якостей, що дозволяє добирати фізичні вправи за їх переважним впливом на організм кожного співробітника [95–99]. За останні роки фізичні вправи набувають все більш спеціалізованого характеру не тільки у підготовці кваліфікованих спортсменів бойового хортингу, а також у системі тренувань молодих спортсменів-початківців.

Комплексна дія тренувальної роботи сприяє можливості вирішення декількох завдань тренувального процесу, що є більш ефективним у тренуванні співробітників правоохоронних органів, особливо на ранніх етапах підготовки. У спортсменів бойового хортингу високої кваліфікації поряд з тренувальним ефектом комплексної дії, зазвичай повинні мати місце вправи вузького спрямування (наприклад, силові вправи локальної дії, вправи анаеробного характеру тощо), які повинні виконуватися з високою інтенсивністю з метою відповідних глибоких зрушень в організмі.

Однак, впровадження вузькоспеціалізованих вправ рано чи пізно все одно призведе до збільшення обсягу навантаження, тому, що специфічність окремих вправ бойового хортингу не в змозі забезпечити достатнього розвитку всіх функцій і систем організму на достатньо високому рівні.

У силу цих обставин потрібно буде впроваджувати інші вузькоспеціалізовані вправи для «вирівнювання» функціональної підготовленості всіх органів і систем організму до відповідного високого рівня. Тому, у підготовці співробітників правоохоронних органів – спортсменів бойового хортингу високої кваліфікації необхідно також застосовувати вправи комплексної дії (вправи імітаційного характеру, за методом «поєднувальної дії», необмежені силові вправи з високою і максимальною швидкістю та інші), а тренувальні заняття комплексного спрямування із застосуванням функціонального тренування, враховуючи індивідуальні можливості кожного співробітника правоохоронних органів за допомогою **максимального тестування (МТ)**.

Аналізуючи зазначене, поступово переходимо до характеристики фізичної вправи бойового хортингу як методу виконання вправи, тобто способу використання такого засобу, що є потужним стимулом вирішувати завдання тренувального процесу на тому чи іншому етапі підготовки відповідно до рухового режиму співробітників правоохоронних органів. З

метою більшої конкретизації таких поглядів на систему застосування та ефективності використання фізичних вправ наводимо узагальнену схему, яка може мати такий вигляд: вибір ефективних засобів підготовки співробітників правоохоронних органів – спортсменів бойового хортингу на відповідному етапі тренування, збільшення обсягу цих вправ, підбір відповідних методів використання фізичних вправ, інтенсифікація всього тренувального процесу.

До наведеної схеми можна додати декілька зауважень, не враховувати які просто неможливо, якщо у тренувальному процесі ставити за мету ефективне використання прийомів самооборони системи бойового хортингу:

надзвичайно важливим є вибір вправ, що зможуть забезпечити оптимальний тренувальний ефект на відповідному етапі підготовки співробітників правоохоронних органів – спортсмена бойового хортингу;

підбір фізичних вправ і технічних прийомів повинен враховувати їх специфічність дій і комплексний системний підхід до розвитку всіх функцій і систем організму та утворення і формування рухових навичок, психіки співробітників правоохоронних органів;

тривале використання фізичних вправ зменшує ефективність їх без періодичної зміни складових інтенсифікації тренувального процесу: самих бойових прийомів самооборони, фізичних вправ, їх обсягу, інтенсивності виконання, рухового режиму тощо;

зі зростанням тренуваності коефіцієнт корисної дії фізичних вправ зменшується;

необхідно враховувати післядію фізичних вправ при виборі засобів наступного тренування чи наступного тренувального циклу.

Фізичні вправи для функціональної підготовки співробітників правоохоронних органів – спортсменів бойового хортингу можуть підбиратися найрізноманітніші, але найбільше застосування знаходять нескладні у технічному плані із арсеналу спортивно-допоміжних, борцівських, гімнастичних, легкоатлетичних, важкоатлетичних та інших вправ.

За структурою рухів, фізичні вправи можуть бути як циклічними, так і ациклічними. Більшість вправ, які підбираються до того чи іншого комплексу, є ациклічними, але у функціональній підготовці співробітників правоохоронних органів засобами бойового хортингу їм надається штучно циклічний характер шляхом серійних повторів. Вправи підбираються відповідно до символічної схеми функціонального кардіо-тренування з урахуванням дії на всі основні м'язові групи та серцево-судинну, дихальну й інші системи організму та внутрішні органи.

Із загальноприйнятої класифікації у системі бойового хортингу можна умовно виділити чотири групи фізичних вправ:

- 1) змагальні;
- 2) загальнопідготовчі;
- 3) допоміжні;
- 4) спеціальнопідготовчі.

Змагальні вправи – це вправи, які виконують із дотриманням всіх правил змагання, а тому для використання у функціональній підготовці вони непридатні.

Загальнопідготовчі вправи – це вправи, які використовують з метою всебічного функціонального розвитку організму. Ці вправи здебільшого використовують у підготовці молодих співробітників правоохоронних органів – початківців, спортсменів бойового хортингу середньої кваліфікації, а також вони мають місце у функціональній підготовці курсантів правоохоронних спеціальностей відомчих закладів вищої освіти.

Допоміжні вправи сприяють створенню спеціального фундаменту для наступного вдосконалення співробітників правоохоронних органів у бойовому хортингу.

Спеціально-підготовчі вправи найширше використовуються у системі підготовки співробітників правоохоронних органів – спортсменів бойового хортингу високої, насамперед, і середньої кваліфікації. За своєю формою і структурою, а також за характером виявлення рухових якостей і функціонального спрямування вони найближчі до змагальних, або ж можуть мати окремі елементи змагальної діяльності.

Ця група вправ для функціональної підготовки співробітників правоохоронних органів надзвичайно важлива, особливо у роботі зі спортсменами високої кваліфікації. Спеціально-підготовчі вправи дозволяють локально розвивати силу окремих м'язових груп у синтезі з іншою провідною руховою якістю, згідно з внутрішньою структурою технічного прийому, коли зовнішню структуру рухів витримати методично неможливо. Під час складання комплексу фізичних вправ для функціональної підготовки співробітників правоохоронних органів засобами бойового хортингу цей фактор потрібно враховувати.

Необхідно враховувати кваліфікацію співробітників правоохоронних органів – спортсменів бойового хортингу або спортивну підготовку тих людей, які займаються даним видом тренування. Для початківців комплекс фізичних вправ переважно матиме загальну підготовчу спрямованість. Для співробітників правоохоронних органів – спортсменів високої кваліфікації, навпаки, комплекс фізичних вправ переважно буде складений зі спеціально-підготовчих вправ. Часто у таких комплексах мають місце і спеціальні вправи, які відповідають як зовнішній, так і внутрішній структурі окремих важливих елементів, фаз чи частин змагальної вправи.

Важливо пам'ятати, що виконання вправ різної спрямованості дає можливість запланувати такий кінцевий результат, який передбачає інструктор з бойового хортингу, застосовуючи відповідні засоби і методи тренування. Передбачуваність кінцевого результату у функціональній підготовці співробітників правоохоронних органів засобами бойового хортингу у першу чергу зводиться до розвитку рухових якостей у їх комплексному виявленні. Як правило, не відкидаються при цьому вивчення і вдосконалення відповідних рухових дій і навичок, освітне, естетичне значення прийомів самозахисту і фізичних вправ.

Кінцевий результат можна прогнозувати з тим більшою вірогідністю, з якою ми впевнені у своїх знаннях відносно системи: фізичні вправи – засоби – методи тренування. У функціональній підготовці співробітників правоохоронних органів засобами бойового хортингу, як ні у якому іншому виді тренування, взаємопов'язані фізичні вправи, засоби, методи. Справа у тому, що тут фізичні вправи фігурують у подвійному значенні, як засоби та методи підготовки.

Ефект вправи може бути втілений за певних умов раціонального використання під час процесу навчання і вдосконалення, а також може впливати у розвивальному режимі на фізичні і психічні властивості організму співробітників правоохоронних органів. Тут вправа та її ефективність під час повторення рухових дій означає вправу для технічного навчання та вдосконалення, а методичні форми повторення дій під час виконання вправи складають основу практичних методів (методи розвитку рухових якостей).

Правильний підбір фізичних вправ у функціональному тренуванні співробітників правоохоронних органів має надзвичайно велике значення не тільки для безпосереднього гармонійного формування статури спортсмена бойового хортингу, але і враховує функціональну спрямованість професійно-прикладної підготовки правоохоронної спрямованості.

Залежно від кількості м'язів і м'язових груп, що приймають участь у роботі, розрізняють глобальні, регіональні та локальні фізичні вправи.

Глобальними вважаються вправи, що охоплюють більше двох третин усіх м'язів.

Локальні вправи охоплюють окремі м'язи, групи м'язів або вважаються такими, які охоплюють до однієї третини всіх м'язів співробітника правоохоронних органів – спортсмена бойового хортингу.

Регіональні вправи посідають проміжне положення між глобальними та локальними, тобто у роботі беруть участь м'язи від однієї до двох третин м'язової системи співробітника.

Підбір фізичних вправ до комплексу функціонального тренування співробітників правоохоронних органів засобами бойового хортингу не є простою сукупністю вправ на запланованих станціях. У більшості випадків інструктори виходять із принципу розподілу вправ на загальнорозвивальні та спеціально-підготовчі. Відсоткове співвідношення,

звичайно, різне і залежить від ступеня підготовки тих співробітників, хто займається функціональним тренуванням.

Наприклад, для співробітників правоохоронних органів – спортсменів бойового хортингу середньої кваліфікації це співвідношення, як правило, знаходиться у межах 50 %. Велике значення при підборі вправ надається їх переважному впливу на розвиток тієї чи іншої фізичної якості (сили, витривалості тощо), але при цьому не слід забувати, що поряд розвиваються й інші фізичні якості, але звичайно ж, меншою мірою.

Кожна вправа бойового хортингу, що розумно підібрана до комплексу, може вирішувати декілька завдань у тренуванні співробітників правоохоронних органів завдяки різнобічності свого впливу, якщо вона вибирається за принципом «поєднувальної дії». Необхідно також враховувати особливості регіональних, і тим більше – глобальних вправ на активізацію діяльності серцево-судинної, дихальної та інших систем. Змінюючи такі параметри, як кількість повторів, частоту повторів за одиницю часу, амплітуду виконання прийому бойового хортингу, зовнішній опір суперника тощо, можна збільшувати або зменшувати потужність роботи.

Ефективність локальних вправ, у першу чергу, буде залежати від координаційних можливостей та нервово-м'язових факторів під час їх виконання у функціональній підготовці співробітників правоохоронних органів.

Чергування вправ глобальної, регіональної та локальної дії позитивно впливає на ефект «перемикання» центральної нервової системи з переважно однієї спрямованості дій організму на іншу і, як результат – спостерігається тривалий час працездатності, уникнення монотонності та перевтоми у тренуванні.

При підборі комплексу фізичних вправ необхідно також враховувати «анатомічний» підхід, у якому обов'язково враховується чергування під час виконання фізичних вправ на розвиток рук, ніг, тулуба. Як правило, у функціональній підготовці співробітників правоохоронних органів засобами бойового хортингу не повторюються підряд на декількох станціях вправи, спрямовані на певні групи м'язів локального чи регіонального характеру, хоча вони можуть повторюватися через 2–3 станції з деякою видозміною.

У функціональній підготовці співробітників правоохоронних органів засобами бойового хортингу практично жодна рухова якість не розвивається у «чистому» вигляді. Основні рухові якості розвиваються у комплексному їх виявленні. Так, наприклад, сила може розвиватися як максимальна, так і швидкісна, або силова витривалість і максимальна сила у спортсменів-початківців або співробітників – спортсменів бойового хортингу невисокої кваліфікації.

Ураховуючи завдання, які стоять перед тренувальним процесом, до комплексу вправ функціонального тренування співробітників правоохоронних органів можуть підбиратися фізичні вправи, що суттєво відрізняються як за своєю специфікою впливу на організм, так і за структурою та особливістю виконання.

Під час вирішення завдань загальної фізичної підготовки співробітників правоохоронних органів в одному комплексі рекомендується застосовувати вправи різного спрямування: циклічні, ациклічні, силові, швидко-силові та інші. У цьому випадку розвиток рухових якостей можна характеризувати як безвідносний до спортивної спеціалізації бойового хортингу. І навпаки, при вирішенні завдань спеціальної підготовки, особливо на етапі вищої спортивної майстерності, засоби тренування у комплексі функціонального тренування співробітників правоохоронних органів доцільно підбирати з урахуванням специфіки бойового хортингу.

Це стосується, по-перше, підбору спеціально-підготовчих фізичних вправ, специфіки їх виконання, а, по-друге, обов'язково враховується інтенсивність, режими м'язової та функціональної діяльності, інтервал відпочинку тощо. У цьому випадку кожна фізична вправа зі своєю специфічною функціональною системою повинна співпадати за функцією з певними органами чи системами організму, або мати у своєму складі певні співпадаючі елементи, наприклад, режими м'язової діяльності.

Одним із загальноприйнятих підходів серед провідних фахівців з бойового хортингу при підборі фізичних вправ до комплексів функціонального тренування співробітників правоохоронних органів є підбір за можливістю простих, добре вивчених фізичних вправ. Прості вправи не потребують страховки, крім того, за умови ускладнення виконання вправи (зміна вихідного положення, амплітуди, застосування обтяження тощо) техніка виконання прийомів бойового хортингу не зазнає суттєвих змін.

Висновок. Таким чином, у статті обґрунтована методика проведення занять з бойового хортингу для співробітників правоохоронних органів, можливість і доцільність формування навичок фізичного самовдосконалення співробітників у ході занять бойовим хортингом на основі створення спортивного та освітнього середовища, виправлення змісту навчальної програми, методики навчання та творчості тренера, використання яких сприяє поліпшенню рівня фізичної придатності спортсменів бойового хортингу, спортивної діяльності перспективних спортсменів. У результаті наукового дослідження нами визначено форми і методи проведення занять з бойового хортингу для співробітників правоохоронних органів, самостійних занять бойовим хортингом для фізичного самовдосконалення особистості співробітників, охарактеризовано зміст програм загальної і спеціальної фізичної підготовки, що відкриває шлях до подальших розробок у цьому напрямі.

Перспективи подальшого дослідження. Подальша робота над удосконаленням методики проведення занять з бойового хортингу для співробітників правоохоронних органів, професійно-прикладної фізичної підготовки студентів і курсантів правоохоронних спеціальностей, вихованням фізичної культури та основ здоров'я студентів і курсантів, вдосконаленням знань і умінь щодо здоров'язберезувальних технологій бойового хортингу, формуванням цінностей здорового життя співробітників правоохоронних органів засобами бойового хортингу у констатувальному, формувальному та контрольному експериментах буде конкретизована в результатах дослідження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антоненко С. А. Підготовка професійних захисників України у системі бойового хортингу / С. А. Антоненко, Е. А. Єрмоєнко, В. Л. Гришук // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 52–62.
2. Бабурнич С. А. Професіограма спортивного судді з бойового хортингу / С. А. Бабурнич, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 343–353.
3. Біла В. Р. Військово-патріотичне виховання школярів і студентів у процесі занять бойовим хортингом / В. Р. Біла, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Чмелюк // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 242–254.
4. Бобік С. П. Формування професійно-психологічних здібностей співробітників правоохоронних органів у процесі занять бойовим хортингом / С. П. Бобік, Е. А. Єрмоєнко, С. П. Параниця // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 23–38.
5. Боднарчук О. Г. Бойовий хортинг для підготовки співробітників правоохоронних органів / О. Г. Боднарчук, Е. А. Єрмоєнко, В. Р. Біла, // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 226–242.
6. Бойовий хортинг – національний вид спорту і школа підготовки українського воїна / І. Суліма, Е. Єрмоєнко, К. Кукушкін, С. Полторацький // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 71–82.
7. Бойовий хортинг – система національно-патріотичного виховання дітей та молоді / О. Бухтіяров, Е. Єрмоєнко, О. Буток, В. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 61–70.
8. Бойовий хортинг – фундаментальний осередок воїнських традицій української землі / С. Параниця, Е. Єрмоєнко, Г. Коломоєць, В. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 105–115.
9. Бойовий хортинг у впровадженні науково-методичної літератури з рекреації, фізичної реабілітації і художніх творів спортсменами підліткового та студентського віку / С. Бадьора, Е. Єрмоєнко, М. Тимчик, В. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць. – 2018. – Вип. 9. – С. 190–199.
10. Бойовий хортинг у загальній системі фізичної та спеціальної підготовки співробітників правоохоронних органів / В. Р. Біла, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Чмелюк, В. Л. Гришук // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 368–377.

11. Бойовий хортинг у закладах загальної середньої освіти / О. М. Гречаний, Е. А. Єрмоєнко, Ю. В. Черпак, І. В. Суліма // Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення : матер. міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. 28-29 травня 2020 р. / Мін-во освіти і науки України, Держ. наук. установа «Інститут модернізації змісту освіт», [та ін.]. – Київ, 2020. – С. 544–553.
12. Бойовий хортинг у комплексі функціональної та професійної підготовки курсантів до служби в правоохоронних органах / В. А. Гришук, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Чмелюк, В. Р. Біла, О. А. Бухтіяров // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 14–28.
13. Бойовий хортинг у методиці вдосконалення силових якостей спортсменів різного віку / А. Литвиненко, Е. Єрмоєнко, О. Остапенко, В. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 214–222.
14. Бойовий хортинг у програмі навчання і професійно-прикладної підготовки курсантів правоохоронних спеціальностей закладів вищої освіти України / В. Біла, Е. Єрмоєнко, В. Гришук, О. Бухтіяров // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 6–19.
15. Бойовий хортинг у системі підготовки співробітників правоохоронних органів до протидії незаконному переміщенню товарів у районах здійснення операції об'єднаних сил / В. В. Чмелюк, Е. А. Єрмоєнко, В. Р. Біла, В. В. Бондарчук, С. П. Бобік // Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення : матер. міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. 28-29 травня 2020 р. / Мін-во освіти і науки України, Держ. наук. установа «Інститут модернізації змісту освіт», [та ін.]. – Київ, 2020. – С. 513–527.
16. Бойовий хортинг у системі фізичного виховання студентів і курсантів / Е. Єрмоєнко, В. Чмелюк, В. Біла, В. Гришук // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 52–60.
17. Бойовий хортинг у системі фізичного виховання студентів і курсантів / В. В. Чмелюк, Е. А. Єрмоєнко, В. Р. Біла, В. А. Гришук, О. А. Бухтіяров // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 72–95.
18. Бойовий хортинг як засіб виховання всебічно розвиненої особистості / С. А. Антоненко, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Чмелюк, В. Л. Гришук // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 399–415.
19. Бойовий хортинг як засіб виховання справедливості в молодших школярів у процесі гурткових занять / С. Болтівець, Е. Єрмоєнко, О. Остряньська, В. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 148–160.
20. Бойовий хортинг як засіб військово-прикладної та фізичної підготовки особового складу підрозділів з протидії незаконному переміщенню товарів у районах здійснення операції об'єднаних сил на сході України / Е. А. Єрмоєнко, С. С. Полторацький, І. В. Суліма, О. І. Марченко // Протидія незаконному переміщенню товарів в районах здійснення Операції об'єднаних сил : тези допов. наук.-практ. семінару, 15 травня 2020 р. м. Ірпінь / Державна фіскальна служба України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 43–58.
21. Бойовий хортинг як засіб фізичної і психологічної підготовки та формування професійних якостей курсантів і працівників правоохоронних органів / О. Бутко, Е. Єрмоєнко, С. Болтівець, В. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 220–231.
22. Бойовий хортинг як засіб формування в школярів фізичних здібностей як основи тверезого способу життя в майбутній життєдіяльності / О. Остапенко, М. Зубалій, Е. Єрмоєнко, М. Тимчик // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 166–172.
23. Бойовий хортинг як система морально-етичного виховання особистості / Т. Федорченко, Е. Єрмоєнко, І. Суліма, С. Полторацький // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 42–51.
24. Бондарчук В. В. Бойовий хортинг як засіб формування професійно-прикладних якостей курсантів і працівників силових структур / В. В. Бондарчук, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Чмелюк, // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 188–200.
25. Брухно Ю. С. Бойовий хортинг як засіб формування фізичної культури студентів і курсантів / Ю. С. Брухно, Е. А. Єрмоєнко, В. Л. Гришук // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 200–214.
26. Бухтіяров О. А. Бойовий хортинг як система підготовки українського професійного воїна-патріота / О. А. Бухтіяров, Е. А. Єрмоєнко, В. Л. Гришук, // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 126–139.
27. Впровадження навчальної дисципліни «Бойовий хортинг» у систему освіти України / Е. А. Єрмоєнко, В. Р. Біла, В. Л. Гришук, О. А. Бухтіяров, А. В. Тишин // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 101–126.
28. Гарбовський Л. А. Бойовий хортинг і методика викладання у закладах вищої освіти / Л. А. Гарбовський, Е. А. Єрмоєнко, В. Л. Гришук, // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 155–173.
29. Гречана Л. О. Бойовий хортинг у системі початкової школи закладів загальної середньої освіти / Л. О. Гречана, Е. А. Єрмоєнко, С. М. Солодько // Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах

- сьогодення : матер. міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. 28-29 травня 2020 р. / Мін-во освіти і науки України, Держ. наук. установа «Інститут модернізації змісту освіти», [та ін.]. – Київ, 2020. – С. 554–563.
30. Гречаний О. М. Методика викладання бойового хортингу в процесі гурткової роботи у закладах загальної середньої освіти / О. М. Гречаний, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 251–262.
31. Гришук В. Л. Бойовий хортинг як засіб професійно-прикладної підготовки правоохоронців до виконання службово-бойових завдань з протидії контрабанді у районах здійснення операції об'єднаних сил / В. Л. Гришук, Е. А. Єрмоєнко, О. А. Бухтіяров // Протидія незаконному переміщенню товарів в районах здійснення Операції об'єднаних сил : тези допов. наук.-практ. семінару, 15 травня 2020 р. м. Ірпінь / Державна фіскальна служба України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 59–73.
32. Гришук В. Л. Бойовий хортинг як засіб професійно-прикладної, функціональної підготовки студентів, курсантів і слухачів спеціалізованих закладів вищої освіти та співробітників правоохоронних органів / В. Л. Гришук, Е. А. Єрмоєнко // Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення : матер. міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. 28-29 травня 2020 р. / Мін-во освіти і науки України, Держ. наук. установа «Інститут модернізації змісту освіти», [та ін.]. – Київ, 2020. – С. 537–544.
33. Гришук В. Л. Службовий обов'язок та етичні цінності правоохоронців як результат виховання у системі бойового хортингу / В. Л. Гришук, Е. А. Єрмоєнко, О. А. Бухтіяров // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 80–101.
34. Довгань Н. Бойовий хортинг як інструмент соціалізації студентів закладів вищої освіти / Н. Довгань, Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 177–186.
35. Єрмоєнко В. Засоби профілактики основних стоматологічних захворювань у студентів, курсантів, спортсменів бойового хортингу та співробітників правоохоронних органів / В. Єрмоєнко, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 116–126.
36. Єрмоєнко В. Е. Медичний контроль змагальної діяльності з бойового хортингу / В. Е. Єрмоєнко, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 195–215.
37. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг – професійно-прикладний вид спорту правоохоронних органів України : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, Національна федерація бойового хортингу України. – К : ГС «НФБХУ», 2020. – 203 с.
38. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг – виховна система школярів України / Е. А. Єрмоєнко, О. М. Гречаний // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 240–251.
39. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг у системі професійної підготовки співробітників правоохоронних органів / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 28–40.
40. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як ефективний засіб військово-патріотичного виховання школярів і студентів / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 31–39.
41. Єрмоєнко Е. Бойовий хортинг як засіб оптимізації функціональної підготовки студентів і курсантів спеціалізованих закладів вищої освіти та співробітників правоохоронних органів / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 19–33.
42. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як засіб професійно-психологічної підготовки співробітників правоохоронних органів України : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, Нац. федерація бойового хортингу України. – К : ГС «НФБХУ», 2020. – 138 с.
43. Єрмоєнко Е. Витоки та історія розвитку бойового хортингу в Україні і за кордоном / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 55–70.
44. Єрмоєнко Е. А. Виховання фізичної культури та основ здоров'я студентів у процесі занять бойовим хортингом / Е. А. Єрмоєнко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 15 «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури /Фізична культура і спорт/». – 2019. – Вип. 10 (118). – 2019. – С. 49-56.
45. Єрмоєнко Е. А. Виховна система бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2018. – Вип. 9. – С. 156–171.
46. Єрмоєнко Е. А. Виховний потенціал бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Інститут проблем виховання НАПН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 360 с.
47. Єрмоєнко Е. А. Виховний потенціал та філософська основа бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2017. – Вип. 8. – С. 147–157.
48. Єрмоєнко Е. А. Військово-патріотичне виховання старшокласників засобами бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко, К. М. Кукушкін // К. : Паливода А. В., 2020. – 1110 с.
49. Єрмоєнко Е. А. Військово-прикладний і бойовий хортинг у системі професійної підготовки допризовної молоді, військовослужбовців та правоохоронців / Е. А. Єрмоєнко, С. С. Полторацький // Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення : матер. міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. 28-

- 29 травня 2020 р. / Мін-во освіти і науки України, Держ. наук. установа «Інститут модернізації змісту освіти», [та ін.]. – Київ, 2020. – С. 527–533.
50. Єрмоєнко Е. Всесвітнє українське земляцтво та діаспора у сприянні розвитку бойового хортингу / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 56–79.
51. Єрмоєнко Е. А. Значимість цінностей фізичної культури та основ здоров'я для студентів і курсантів, які займаються бойовим хортингом. *Науковий часопис Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)* : зб. наук. праць. К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2019. Вип. 11 (119) 19. С. 71–79.
52. Єрмоєнко Е. А. Кваліфікаційна система бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, Національна федерація бойового хортингу України. – К. : ГС «НФБХУ», 2020. – 155 с.
53. Єрмоєнко Е. А. Комплексне використання потенціалу бойового хортингу для забезпечення національної безпеки України в умовах зовнішньої агресії / Е. А. Єрмоєнко // Актуальні проблеми забезпечення національної безпеки та спрощення процедур міжнародної торгівлі : зб. тез IV наук.-практ. інтернет-конфе., 25-31 травня 2020 р., м. Ірпінь – м. Хмельницький / Мін-во фінансів України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – Хмельницький : Науково-дослідний центр митної справи, 2020. – С. 18–23.
54. Єрмоєнко Е. А. Концепція розвитку бойового хортингу в системі освіти України : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, ГС «Національна федерація бойового хортингу України. – К.: ГС «НФБХУ», 2020. – 122 с.
55. Єрмоєнко Е. Медико-біологічні та морфофункціональні особливості бойового хортингу у процесі виховання фізичної культури та основ здоров'я студентів / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 112–121.
56. Єрмоєнко Е. Медико-фізіологічні чинники самоконтролю за фізичним навантаженням на тренуваннях з бойового хортингу у процесі виховання фізичної культури студентів / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 127–138.
57. Єрмоєнко Е. А. Методика викладання бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут проблем виховання НАПН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 890 с.
58. Єрмоєнко Е. А. Методичні плани навчально-тренувальної роботи з бойового хортингу : навч.-метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Ін-т модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 75 с.
59. Єрмоєнко Е. А. Навчальна програма з бойового хортингу для позашкільних навчальних закладів : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Ун-т ДФС України, [та ін.]. – К. : ПАЛИВОДА А. В., 2020. – 521 с.
60. Єрмоєнко Е. А. Наукове обґрунтування психолого-педагогічних умов виховання фізичної культури та основ здоров'я студентів у процесі занять бойовим хортингом [Електронний ресурс] / Е. А. Єрмоєнко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15 «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури / фізична культура і спорт /» – 2020. – Вип. 3(123). – С.47–56. – Режим доступу : [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2020.3\(123\).09](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2020.3(123).09).
61. Єрмоєнко Е. А. Організація тренувальної діяльності з бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут проблем виховання НАПН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 262 с.
62. Єрмоєнко Е. А. Основні принципи бойового хортингу. *Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць*. К. : Паливода А. В. 2018. Вип. 9. С. 22–31.
63. Єрмоєнко Е. А. Особливості самовиховання в бойовому хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 40–55.
64. Єрмоєнко Е. А. Особливості фізичної і психологічної підготовки та формування професійних якостей курсантів і працівників правоохоронних органів засобами бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Протидія незаконному переміщенню товарів в районах здійснення Операції об'єднаних сил : тези допов. наук.-практ. семінару, 15 травня 2020 р. м. Ірпінь / Державна фіскальна служба України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 39–42.
65. Єрмоєнко Е. А. Правомірність застосування службово-прикладних прийомів фізичного впливу системи бойового хортингу в екстремальних умовах соціального характеру у межах необхідної самооборони / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 95–110.
66. Єрмоєнко Е. А. Психічні процеси в бойовому хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 63–72.
67. Єрмоєнко Е. А. Робоча програма навчально-тренувальних занять з бойового хортингу : метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Ін-т модернізації змісту освіти. – Київ : ГС «НФБХУ», 2020. – 84 с.
68. Єрмоєнко Е. А. Система фізичного виховання спортсменів бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2017. – Вип. 8. – С. 187–205.
69. Єрмоєнко Е. А. Теоретико-методичні засади виховання наполегливості в молодших школярів у процесі занять бойовим хортингом : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Ін-т проблем виховання НАПН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 191 с.
70. Єрмоєнко Е. А. Технічна підготовка спортсмена бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут проблем виховання НАПН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 652 с.

71. Єрмоєнко Е. Філософія бойового хортингу / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 82–104.
72. Єрмоєнко Е. Формування фізичної культури та цінностей здорового способу життя студентської молоді як передумова спортивних успіхів у бойовому хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 261–274.
73. Єрмоєнко Е. А. Хортинг – виховна система особистості : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во фінансів України, Ун-т ДФС України. – К. : Паливода А. В., 2020. – 627 с.
74. Єрмоєнко Е. А. Хортинг – національний вид спорту України: метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко. – К. : Паливода А. В., 2014. – 1064 с.
75. Івашковський В. Психомоторика та психо-фізіологічні особливості підготовки спортсменів бойового хортингу / В. Івашковський, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 130–138.
76. Кукушкін К. М. Методика військово-патріотичного виховання школярів у процесі занять бойовим хортингом / К. М. Кукушкін, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 6–14.
77. Лях В. Інноваційні підходи у боротьбі «Лава на лаву» з учнями козацьких класів і спортсменів бойового хортингу / В. Лях, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 164–176.
78. Методика викладання бойового хортингу для студентів та курсантів закладів вищої освіти правоохоронної спрямованості / Е. Єрмоєнко, В. Чмелюк, В. Гришук, С. Бадьора. // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 196–219.
79. Національний професійно-прикладний вид спорту України – бойовий хортинг / Е. А. Єрмоєнко, В. В. Чмелюк, В. Р. Біла, В. Л. Гришук, О. А. Бухтіяров // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 38–52.
80. Оптимізація функціональної підготовки курсантів та співробітників правоохоронних органів за методиками бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко, В. В. Чмелюк, В. Р. Біла, В. Л. Гришук, О. А. Бухтіяров // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 62–80.
81. Остряньська О. Бойовий хортинг у впровадженні творчих здобутків передового регіонального педагогічного досвіду формування у старших дошкільників соціально-комунікативних умінь у театралізованій діяльності з використанням хортинг-ляльок / О. Остряньська, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 173–186.
82. Петрович Ж. Бойовий хортинг як засіб виховання патріотизму у школярів і студентів / Ж. Петрович, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 34–45.
83. Петрович Ж. В. Хортинг – школа сили і честі юного українця : метод. посіб. / Ж. В. Петрович, Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Мін-во молоді та спорту України, Нац. академія педагогічних наук України, Ін-т проблем виховання. – К. : Паливода А. В., 2016. – 544 с.
84. Принципи застосування прикладних прийомів бойового хортингу співробітниками правоохоронних органів / Е. А. Єрмоєнко, В. В. Чмелюк, В. Л. Гришук, О. А. Бухтіяров, А. В. Тішин // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 254–263.
85. Присяжнюк С. Бойовий хортинг та проблема активного відпочинку спортсменів у різні вікові періоди / С. Присяжнюк, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 206–218.
86. Психологічні та соціальні основи виховання особистості у системі бойового хортингу / Н. Зубалій, М. Зубалій, Е. Єрмоєнко, В. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 122–129.
87. Пустолякова Л. Бойовий хортинг у системі навчання фізичних вправ загального розвитку та спеціально-підготовчих вправ на заняттях з фізичного виховання у закладах вищої освіти / Л. Пустолякова, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 187–195.
88. Рудей Д. Ю. Бойовий хортинг у комплексі виховних засобів спортсменів шкільного віку / Д. Ю. Рудей, О. М. Гречаний, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 334–343.
89. Силова підготовка школярів 14-17 років на уроках фізичної культури з елементами бойового хортингу / Е. Єрмоєнко, С. Болтівець, І. Суліма, В. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 158–165.
90. Сичов С. Бойовий хортинг та особливості оптимізації управління атлетичним тренуванням у процесі спортивної діяльності / С. Сичов, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 219–225.
91. Степура Т. М. Бойовий хортинг як засіб формування специфічних психічних властивостей співробітників правоохоронних органів / Т. М. Степура, Е. А. Єрмоєнко, О. В. Бутко, // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 173–188.
92. Тішин А. В. Застосування прийомів бойового хортингу при вдосконаленні навчання у вищих освітніх установах правоохоронних органів України / А. В. Тішин, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 296–305.
93. Чмелюк В. В. Бойовий хортинг у підрозділах державної митної служби для підготовки співробітників до протидії незаконному переміщенню товарів у районах здійснення операції об'єднаних сил на сході України /

В. В. Чмелюк, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Бондарчук // Протидія незаконному переміщенню товарів в районах здійснення Операції об'єднаних сил : тези допов. наук.-практ. семінару, 15 травня 2020 р. м. Ірпінь / Державна фіскальна служба України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 7–25.

94. Чмелюк В. В. Бойовий хортинг як чинник навчання і професійної підготовки курсантів закладів вищої освіти правоохоронної спрямованості / В. В. Чмелюк, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Бондарчук // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 8–23.

95. Шаповалов Б. Б. Перспективи розвитку бойового хортингу як засобу підготовки військовослужбовців правоохоронних органів військової структури до дій з ризиком для життя та здоров'я / Б. Б. Шаповалов, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 315–322.

96. Bukhtiyarov, O. A., Yeromenko, E. A., Butok, O. V., Yeromenko, V. E. (2018). *Boyovyi khortyng – systema natsionalno-patriotychnoho vykhovannia ditey ta molodi* [Combat horting is a system of national-patriotic education of children and youth]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu: Issue 9* (pp. 61–70). Kyiv: Palyvoda A. V.

97. Gryshchuk, V. L., Yeromenko, E. A., Bukhtiyarov, O. A. (2020). *Boyovyi khortyng yak zasib profesiyno-prykladnoi pidgotovky pravoookhorontsiv do vykonannia sluzhbovo-boyovykh zavdan z protydii kontrabandi u rayonakh zdiysnennia Operatsii obyednanykh syl* [Combat horting as a means of professional and applied training of law enforcement officers to perform combat missions to combat smuggling in the areas of the Joint Forces Operation]. *Protydiya Nezakonnomu peremischenniu tovariv v rayonakh zdiysnennia Operatsii obyednanykh syl : tezy dop. nauk.-prakt. seminaru (15 travnia 2020 roku)*. Irpin. Universytet DFS Ukrainy. P. 59–73.

98. Bila, V. R., Yeromenko, E. A., Gryshchuk, V. L., Bukhtiyarov, O. A. (2019). *Boyovyi khortyng u program navchannia i profesiyno-prukladnoi pidgotovky kursantiv pravookhoronnykh spetsialnostei zakladiv vyshchoi osvity Ukrainy* [Combat horting in the program of training and professional and applied training of cadets of law enforcement specialties of higher education institutions of Ukraine]. In Bekh, I. D. al. (Eds.). *Teoriya i metodyka khortyngu: Issue 11* (pp. 6–19). Kyiv: Palyvoda A. V.

99. Chmeliuk, V. V., Yeromenko, E. A., Bondarchuk, V. V. (2020). *Boyovyi khortyng u pidrozdilakh derzhavnoi mytnoi sluzhby dlia pidhotovky spivrobotnykiv do protydii nezakonnomu peremishchenniu tovariv u rayonakh zdiysnennia Operatsii obyednanykh syl na skhodi Ukrainy* [Combat horting in the units of the State Customs Service to prepare employees to combat the illegal movement of goods in the areas of the Joint Forces Operation in eastern Ukraine]. *Protydiya Nezakonnomu peremischenniu tovariv v rayonakh zdiysnennia Operatsii obyednanykh syl : tezy dop. nauk.-prakt. seminaru (15 travnia 2020 roku)*. Irpin. Universytet DFS Ukrainy. P. 7–25.

СТОМАТОЛОГІЧНЕ ЗДОРОВ'Я СПОРТСМЕНІВ БОЙОВОГО ХОРТИНГУ

Єрмоєнко В. Е.

*Національний медичний університет імені О. О. Богомольця,
стоматологічний факультет, м. Київ.*

Єрмоєнко Е. А.,

Ільницький І. Р.

Університет ДФС України, м. Ірпінь

Анотація. Метою дослідження є визначення та наукове обґрунтування засобів і методів профілактики основних стоматологічних захворювань спортсменів бойового хортингу дитячо-юнацького віку, підвищення ефективності профілактики й лікування карієсу зубів і захворювань пародонту, розробка комплексу організаційно-профілактичних заходів із застосуванням загальнодоступних препаратів та засобів гігієни. Викладено матеріал щодо концепції і підходів до класифікації засобів і методів гігієни порожнини рота, зубів та ясен у спортсменів бойового хортингу. Проведено теоретичний аналіз проблеми формування цінностей здорового життя учнів та застосування оздоровчих технологій для підвищення ефективності виступів спортсменів бойового хортингу на змаганнях. Перевірено ефективність рекомендованої і впровадженної педагогічної системи залучення учнів гуртків бойового хортингу до ведення здорового способу життя через профілактику стоматологічних захворювань. Подано результати дослідження ефективності рекомендованих засобів і методів профілактики стоматологічної захворюваності спортсменів бойового хортингу дитячо-юнацького віку для використання в педагогічній практиці керівників гуртків, вчителів фізичної культури, тренерів-викладачів для підвищення спортивної підготовленості учнів гуртків і спортивних секцій бойового хортингу позашкільних, загальноосвітніх та вищих навчальних закладів, а також учнів дитячо-юнацьких спортивних шкіл.

НАШІ АВТОРИ

- Антоненко Сергій Анатолійович** кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент, професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, майстер спорту України
- Бабурнич Сергій Антонович** віце-президент Національної федерації бойового хортингу України, президент Дніпропетровської обласної федерації бойового хортингу, майстер спорту України з хортингу
- Бадьора Сергій Миколайович** кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України,
- Біла Вікторія Русланівна** кандидат юридичних наук, доцент, заступник начальника з навчально-методичної роботи Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, підполковник податкової міліції
- Брухно Юрій Сергійович** старший інспектор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, лейтенант податкової міліції, майстер спорту України з хортингу
- Бобік Семен Петрович** заступник начальника з виховної роботи Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України
- Боднарчук Олег Григорович** доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри господарського права та процесу Навчально-наукового інституту права Університету державної фіскальної служби України
- Бондарчук Віталій Вікторович** заступник начальника факультету з організаційної роботи Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, кандидат юридичних наук, полковник податкової міліції
- Боровець Наталія Олександрівна** Інспектор відділу виховної роботи Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України
- Буток Олена Володимирівна** старший викладач кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, підполковник податкової міліції, майстер спорту України
- Бухтіяров Олексій Анатолійович** кандидат юридичних наук, заступник начальника кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, підполковник податкової міліції, майстер спорту України, учасник бойових дій

Вехтєв Валерій Валерійович	президент Кіровоградської обласної федерації бойового хортингу, майстер спорту України з хортингу, учасник бойових дій
Ганчева Владислава Ігорівна	співробітник відділу наукового та навчально-методичного забезпечення змісту позашкільної освіти та виховної роботи ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» Міністерства освіти і науки України
Гарбовський Леонід Антонович	доцент кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, кандидат юридичних наук, доцент
Гречаний Олександр Миколайович	учитель-методист фізичної культури Київської інженерної гімназії, перший віце-президент Національної федерації бойового хортингу України, майстер спорту України з хортингу
Грищук Віктор Леонідович	кандидат юридичних наук, начальник кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, підполковник податкової міліції, майстер спорту України з хортингу, учасник бойових дій
Дервянко Вікторія Василівна	завідуючий сектором наукового та навчально-методичного забезпечення змісту суспільної, громадської та технологічної освіти ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» Міністерства освіти і науки України, майстер спорту України з хортингу
Деркач Оксана Вікторівна	провідний фахівець кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України
Єрмоєнко Вероніка Едуардівна	майстер спорту України з хортингу, студентка Національного медичного університету імені О. О. Богомольця та військової кафедри Всеукраїнської військової медичної академії, студентка Навчально-наукового інституту спеціальної фізичної і бойової підготовки та реабілітації Університету державної фіскальної служби України, член національної збірної команди України з хортингу, чемпіонка України з хортингу.
Єрмоєнко Едуард Анатолійович	кандидат педагогічних наук, професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, член кафедри ЮНЕСКО «Превентивна освіта і соціальна політика», Заслужений працівник фізичної культури і спорту України, майстер спорту України міжнародного класу, Заслужений тренер України, президент Всесвітньої федерації бойового хортингу, учасник бойових дій
Зверєв Антон Віталійович	інспектор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету ДФС України, майстер спорту України, капітан податкової міліції

Ільницький Іван Романович	лікар вищої категорії, віце-президент Національної федерації бойового хортингу України, майстер бойового хортингу, інструктор
Карасевич Сергій Анатолійович	президент Київської обласної федерації бойового хортингу, учитель фізичної культури і захисту України загальноосвітньої школи № 169 м. Києва, майстер спорту України з хортингу
Кіблицький Руслан Валерійович	президент Київської міської федерації бойового хортингу, лікар швидкої медичної допомоги м. Києва, майстер спорту України з хортингу
Коломоєць Галина Анатоліївна	науковий співробітник відділу цифрової освіти та ІКТ ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» МОН України, майстер спорту України з хортингу, керівник Всеукраїнського проекту «Розвиток соціальної згуртованості суб'єктів освітнього процесу»
Колос Микола Анатолійович	завідувач кафедри фізичного виховання, спорту та здоров'я людини, кандидат наук з фіз. вих. та спорту, доцент, Заслужений тренер України з хортингу, майстер спорту України з хортингу
Кольченко Анастасія Павлівна	старший інспектор з особливих доручень кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, підполковник податкової міліції
Кузора Іван Васильович	старший викладач Київського університету імені Бориса Грінченка, президент Федерації військово-патріотичного хортингу України, майстер спорту України з хортингу
Кукушкін Костянтин Миколайович	головний спеціаліст відділу з питань державної служби, професійного навчання та урядових нагород Департаменту кадрового забезпечення Секретаріату Кабінету Міністрів України, учасник бойових дій
Литвиненко Андрій Миколайович	доцент кафедри фізичного виховання та спорту Харківського національного університету радіоелектроніки, кандидат наук з фізичного виховання та спорту, доцент, перший віце-президент Харківської обласної федерації бойового хортингу
Ляховець Олеся Олександрівна	кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри дошкільної освіти Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького
Мухін Олександр Анатолійович	інспектор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Університету ДФС України, лейтенант податкової міліції, майстер спорту України з хортингу
Оржеховська Валентина Михайлівна	доктор педагогічних наук, професор кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи, Університету Григорія Сковороди в Переяславі, кандидат у майстри спорту України з хортингу
Остапенко Олександр Іванович	завідувач лабораторії фізичного розвитку та здорового способу життя Інституту проблем виховання Національної академії педагогічних наук України, кандидат у майстри спорту України з хортингу
Параниця Сергій Павлович	професор кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Університету ДФС України, кандидат юридичних наук, доцент, кандидат юридичних наук, учасник бойових дій

Полторацький Сергій Сергійович	начальник медичної служби Міністерства оборони України, президент Національної федерації військово-прикладного хортингу України, майстер спорту України з хортингу
Рамазанова Уляна Василівна	Старший інспектор з особливих доручень відділу спеціалізованої та професійної підготовки фахівців з фінансових розслідувань Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, підполковник податкової міліції
Рудей Дмитро Юрійович	директор Київської інженерної гімназії, учитель-методист
Сидоренко Олексій Миколайович	кандидат економічних наук, начальник навчального відділу Університету державної фіскальної служби України, кандидат у майстри спорту України з хортингу
Степура Тетяна Миколаївна	провідний фахівець Навчально-наукового інституту спеціальної фізичної і бойової підготовки та реабілітації Університету державної фіскальної служби України, кандидат у майстри спорту України з хортингу
Тимчик Микола Валерійович	кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри футболу Національного педагогічного університету імені Миколи Драгоманова, науковий співробітник лабораторії фізичного розвитку та здорового способу життя Інституту проблем виховання Національної академії педагогічних наук України, майстер спорту України з хортингу
Тішин Андрій Володимирович	старший викладач кафедри спеціальних дисциплін та організації професійної підготовки Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, майстер бойового хортингу
Федорченко Тетяна Євгенівна	доктор педагогічних наук, професор, старший науковий співробітник, головний науковий співробітник Інституту проблем виховання Національної академії педагогічних наук України, кандидат у майстри спорту України з хортингу
Чмелюк Василь Васильович	кандидат юридичних наук, проректор з питань підготовки кадрів податкової міліції – начальник Факультету підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників податкової міліції Університету державної фіскальної служби України, полковник податкової міліції, учасник бойових дій
Шаповалов Борис Борисович	кандидат психологічних наук, доцент, президент Міжнародної федерації поліцейського хортингу, президент Федерації поліцейського хортингу України, віце-президент Національної федерації бойового хортингу України

Наукове видання

БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ

(українською, російською та англійською мовами)

*Матеріали міжнародної
науково-практичної конференції*

14-15 липня 2020 р., м. Ірпінь, Університет ДФС України

Частина 2

Колектив авторів
Друкується в авторській редакції

Упорядник: Е. А. Єрмоменко

Підписано до друку 29.08.2020 р.
Формат 84x108/16
Умов. друк. арк. 91,56

Папір офсетний
Друк офсетний
Гарнітура Times

Зам. № 0238
Наклад 50 пр.

Підготовлено до друку Видавничо-поліграфічним центром Університету ДФС України.
08205, вул. Університетська, 31, м. Ірпінь, Київська область, Україна.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції (серія ДК № 5104 від 20.05.2016 р.)

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
ФАКУЛЬТЕТ ПІДГОТОВКИ, ПЕРЕПІДГОТОВКИ ТА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
ПРАЦІВНИКІВ ПОДАТКОВОЇ МІЛІЦІЇ
КАФЕДРА СПЕЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН ТА ОРГАНІЗАЦІЇ
ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ